

**2019 – DOSARELE PATRIMONIULUI (XXVII): Săcuii au învățat dela Români a scrie - Iancu Sibiiianul? -Unde-i Nürnberg și unde sunt Românii?-
Ordinul Dragonului - judecata istoriei - FIAT LUX!**

Sub lumina tiparului lui Gutenberg (1455), întreaga Europă renaște cultural. Aristocratul napoleonian David Winspeare a elaborat o amplă „Istorie a abuzurilor feudale”, lucrare care începea cu o constatare zguduitoare: «Sistemul feudal a fost produsul revoluției care a divizat provinciile Imperiului Roman, care a împins din nou Europa în sânul barbariei și care a distrus toate vestigiile culturii și ale legilor latine. Monstrul acesta ieșit din codrii barbarilor și încurajat să crească de ignoranța și greșelile ultimelor treisprezece secole, a fost combătut când cultura și-a făcut din nou apariția în Europa și pe măsură ce popoarele, privind în urmă și comparându-se cu ele însele, și-au văzut astfel instituțiile rătăcite și și-au dat seama că sunt îmbrăcați încă în piei de animale și au gheare ca sălbaticii». În dorința alungării întunericului ignoranței, mulți gânditori au îmbrățișat dictonul latin: „FIAT LUX” – „Să se facă lumină!”, cuvinte care asigurau rațiunii rolul de „a lumina”.

Continuăm reproducerea povestirii tribunistului dr. Valeriu Braniște, din lucrarea „Tabla din Lugoj”, acesta punându-și o întrebare firească: «La ce scop a servit tabla aceasta, sculptată cu text și chipuri sfinte pe ambele ei părți?! La prima vedere pare ca sigur, că e xylografie menită pentru tipar și anul gravat la călcâiul tablei (1450) ne indică tocmai epoca când astfel de xylografii erau la modă în Apus și mai ales în Germania, unde table de lemn xylografiat au servit de basă lui Gutenberg la inventarea literelor mobile, adică a tiparului în accepție modernă. Din istoria

xylografiei știm, că în secolul al XV-lea au ajuns în floare tablele xylografate pentru tipar și că dintre toate orașele Germaniei și-a ajuns culmea această artă în orașul german Nürnberg. Unde-i Nürnberg și unde sunt Românii?! Ar crede omul, că secolii trebuie până ce ajunge o invenție sau modă din Nürnberg la Români, mai ales pe vremurile de atunci, când mijloacele de comunicație erau de tot anevoioase. Și totuși nu e așa! Avem un dat istoric, care aduce pe Românii de atunci foarte aproape de Nürnberg. Vlad, care a primit epitetul ornant „Dracul”, Domn al Munteniei și Ban al Severinului, a fost în anul 1431 (...) la Nürnberg cu suită numeroasă, ca să se închine lui Sigismund și să primească dela acesta insigniile de domnitor (Vlad e fiul lui Mircea, al eroului de la Rovine și a petrecut mult la curtea lui Sigismund, ... - n.a.: P. Drăgălina în „Istoria Banatului Severin” ne spune, că Vlad cu ocazia aceasta a primit dela Sigismund ordinul Draconului, dela care se derivă numele „Dracul”). Nimic nu ne împiedecă deci a presupune, ca Vlad, (... sau poate altcineva din suita lui) a adus chiar atunci între alți meșteșugari și xylografi cu sine din Nürnberg, dela cari au învățat apoi și Românii această artă. Dar și afară de acest dat important, a fost pe vremea aceea un contact viu între Apus și țările noastre. Era doar epoca Huniadeștilor. „Iancu Sibiiianul”, care a cutrierat lumea în suita lui Sigismund, a fost ban al Severinului dela 1438-1446 și predispoziția Huniadeștilor pentru arte este prea bine cunoscută (...).»

Cum a ajuns Iancu de Hunedoara să poarte numele de Iancu Sibiiianul? Cercetând cărțile, putem afla ușor că Ordinul Dragonului a fost un ordin militar de elită - asemănător Ordinului Templierilor - fondat de împăratul Sigismund de Luxemburg (în 1408, în numele lui Iisus Hristos), pentru protejarea creștinilor din Europa Centrală de marea amenințare otomană. Între membrii Ordinului s-a aflat voievodul Ioan de Hunedoara (existând mărturie că acesta purta pe piept emblema dragonului încolăcit cu flacăra, încrustată cu diamante), dar și Vlad Dracul, tatăl lui Vlad Țepeș (între anii 1431-1436, fiind înnobilit, având sigiliul cu însemnul dragonului). Guvernatorul și regentul Ungariei, românul Ioan de Hunedoara (1407- 1456) era cunoscut și sub numele de Ioan Huniade sau Corvin, dar și Ioannes Corvinus (latină), Hunyadi János (maghiară), Johann Hunyadi (germană), Janko Sibinyanin (sârbă), el fiind tatăl regelui Matei Corvinul. “Draco” (dragon, balaur) a fost stindardul de luptă al dacilor, lupul reprezentând – în concepția acestora – simbolul inteligenței, dreptății și nesupunerii. Unități romane au preluat acest tip de stindard similar, purtătorul de stindard “Draco” numindu-se “draconarius”.

Valeriu Braniște ridică o problemă: «Scris-au vre-odată Românii dela dreapta la stânga? Eată o întrebare, pe cât de interesantă, pe atât de puțin studiată până acum! (...). Până acum știm cu siguranță, că mai multe din vechile popoare italice, contopite în marele „populus romanus”, au scris dela dreapta la stânga. (...) După-ce noi Românii (...) știm numai, că Românii au scris și în vremile cele vechi, dar nu știm încă pozitiv cum au scris și cu ce litere au scris, esistând (...) mai multe ipoteze, nu ne pare eschisă posibilitatea, că Românii au adus de pe pământul clasic al Italiei sistemul de a scrie dela dreapta la stânga. (...) avem probe istorice neîndoelnice, cari sprijinesc această presupunere! Cronicarul ungar Simon de Kéza, care a scris cronica sa la finea secolului XIII (dedicându-o Regelui ungar Ladislau Cumanul) ne spune, că Săcuii amestecându-se printre Români au învățat dela Români a scrie. Despre scrierea particulară a Săcuilor, a căror istorie nu se poate desface de istoria Românilor, avem în cursul veacurilor mai multe probe, (...) dintre cari pentru noi

mai importante sunt spusele arhiepiscopilor de Strigoniu Nicolae Olahus (nepot de văr al Regelui Mathia) și Antoniu Verancsics, cari ambii au trăit și scris în secolul XVI. Nicolae Olahus ne spune, că Săcuii folosesc spre scriere bețișgașe crestate, pe cari le trimit ca scrisori prietinelor și vecinilor, ear Anton Verancsics ne spune, că Săcuii au scris ca Ovreei, Egiptenii și Turcii, dela dreapta la stânga. Datele aceste sunt foarte prețioase, căci din aceste știm de o parte, că Românii deja în vremurile cele mai vechi, din cari ne lipsesc cu desăvârșire documente de limbă, au știut scrie și că Săcuii au învățat dela Români a scrie.

Chestia controversată este însă, că anume ce scriere au avut Românii și ce scriere au învățat Săcuii dela Români, chestie pe care nu au rezolvat-o până acum nici istoriografii maghiari, dar nici cei români. Fost-a acea scriere veche a Românilor scrierea cu litere latine, după cum ne spune Cantemir și istoriografia mai veche română, fost-a scrierea cu alfabetul dacic (răvașe?!) cum susține dl Hașdeu, sau a fost scrierea cu cirile, cum susțin istoriografii moderni maghiari?!».

În 2019, Sibiuul încearcă să-și afirme identitatea locală - în Europa - prin studiul și promovarea relației dintre cultură și alimentație, turiștii putând să redescopere etimologia cuvântului „gastronomie” (din greacă: gastér =stomac, nómos = lege, sau cunoaștere), cunoașterea stomacului fiind la fel de importantă ca și a limbii române. Pe urmele filozofului Constantin Noica - în Plătiniș - să nu uităm gândurile acestuia: «Ar merita să facem astfel încât să ne prezentăm cu limba noastră la judecata istoriei, atunci când năzuințele de unificare ale oamenilor și cerințele de uniformizare ale lumii mașinilor vor chema limbile naturale să spună ce drept de viață mai au. Cu limba noastră, noi dăm acea iscusită oglindă a minții omenești, în care gândul de totdeauna și omul de pretutindeni să-și vadă chipul. Dacă graiul nostru spune lucruri ce nu s-au rostit în alte limbi, atunci suntem datori lumii, dar ne suntem datori și nouă să-l păstrăm viu».

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<http://www.tribuna.ro/stiri/cultura/dosarele-patrimoniului-xxvii-sacuii-au-Invatat-dela-romani-a-scrie-iancu-sibiianul-unde-i-nürnberg-si-unde-sunt-romanii-ordinul-dragonului-judecata-istoriei-fiat-lux-143967.html>

The screenshot shows a web browser window displaying a news article on the website Tribuna.ro. The article title is "Dosarele patrimoniului (XXVII): Săcuii au învățat dela Români a scrie - Iancu Sibiianul? -Unde-i Nürnberg și unde sunt Românii?- Ordinul Dragonului - judecata istoriei - FIAT LUX!". The author is Marius HALMAGHI, published on 16.05.2019 at 22:42, with 156 views and 0 comments. There is a logo for "PRO România" and a slogan "MÂNDRI CĂ SUNTEM EUROPENI".

În: Tribuna, 16 mai 2019